

Rodrigo Perez de Arce

ČILEANSKA ARHITEKTURA U NOVOM SADU

Muzej savremene umetnosti Vojvodine

Smešten na južnom kraju južnoameričkog kontinenta, Čile nije bio toliko poznat po svojoj modernoj arhitektonskoj produkciji u "zlatnom periodu" pedesetih i šezdesetih godina kao što su to bili Brazil, Meksiko ili Venecuela, a nešto manje Argentina. Da li ovakva situacija jednostavno odražava hir arhitektonske štampe ili relativnu političku težinu čileanskih suseda – ili i jedno i drugo - teško je ustanoviti, ali stoji činjenica da je ova zemlja van svojih granica ostavila manji utisak od njenih suseda. Danas se situacija gotovo sasvim obrnula, jer neki od njenih najboljih arhitekata sada nailaze na prijem u inostranstvu koji nije srazmeran veličini zemlje i njenim političkim (a i kulturnim) značajem u odnosu na južnoamerički kontinent.

Isviše je rano da bi se pokušalo teoretisati o trenutnim dostignućima ovih arhitekata. Međutim, moguće je pokušati postaviti neke hipoteze ne toliko o porastu ineteresovanja (koje može biti prolazno) već više o uslovima koji su doprineli ostvarenju nekih od najboljih projekata:

Otvorena akademija: ovi arhitekti podučavaju i bave se praktičnim radom sledeći tradiciju koju su ustanovile generacije univerzitetskih profesora koji su stvarali veze između sveta prakse i sveta misli.

Obim: svi projekti koji su ovde prikazani mali su da bi određeni arhitekta direktno vodio i upravljao izvođenjem svog projekta. Mali obim izvedenih projekata podrazumeva minimalnu podelu rada - izuzetak je Katolički univerzitet Valparaiso za koga je karakteristično kolektivno ocenjivanje projekta, ali je čak i tu nivo direktne kontrole još uvek nedovoljno rešen.

Raznovrsnost: do sada postoji malo "specijalizacije" u okviru profesionalne scene u Čileu, iako se ovakva slika može uskoro promeniti i to radikalno. Svi projekti koji su ovde uključeni zapravo predstavljaju raznovrsan spektar pitanja.

Ekonomičnost: iako neki današnji kvalitetni čileanski projekti predstavljaju sofisticirane i isto toliko skupe poduhvate, ipak opštu tendenciju karakteriše oprezan pristup materijalnim i finansijskih sredstvima.

Direktnost: pod ovim mislimo na procenu realnosti kroz direktan kontakt uz malo posredovanja, budući da su korporativne radne šeme bukvalno nepoznate u oblasti arhitekture, a teži se ka tome da odnos sa klijentom bude potpuno direktan. Direktnost može i da se neguje putem malih projekata i kratnih rokova izgradnje.

Bilo kakva procena postojećeg stanja takođe bi zahtevala kritičko sagledavanje stanja u školama na kojima su ovi arhitekti studirali; jedna od njih je uključena u izložbu i tako je postala deo ove priče. Programi studija ili rad u inostranstvu (Barceloni, Londonu i drugim desitacijama), gde su mnogih od ovih arhitekata sledili venecijansku školu, takođe pružaju ohrabrujući osnov.

Izložba će spojiti tri projekta gde svaki od njih predstavlja određenu karakteristiku: jedan mali deo rada, jedan veliki deo i deo koji je "u razvoju", gde potonji nije ni publikovan niti je ranije bio izlagan. Ovaj lakonski rukopis može potaknuti pitanja kao što su unapred stvorene pretpostavke o obimu i ulozi dok, s druge strane, može da pokaže nivo konzistencije u diskursu svakog arhitekta. Ukupno oko 60 panela koji predstavljaju projekte plus nekoliko uvodnih će, nadamo se, dati panoramu trenutno najbolje produkcije u Čileu, koja možda nije potpuno obuhvatna, ali svakako će pružiti tačan portret današnjeg trenutaka.

Spisak projekata: URO.1.ORG arhitektonska kooperativa, Santiago; Alejandro Aravena, Santiago; Sebastijan Irazaval, Santiago; Pezo Elrihšausen Koncepcion; Cecilija Puga, Santiago; Smiljan Radic, Santiago; German del Sol, Santiago; Matijas Kloc, Santiago; Amereida Group Valparaiso.